

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญญา 3
ระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*
A DEVELOPMENT OF INSTRUCTIONAL MODEL INITIATIVE WITH 3
IN HIGHER EDUCATION MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA

วีรวัฒน์ แก้วทองใหญ่

Weerawat Kaewthongyai

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

พระเมธาวิรินทร์

Phramethawinairot

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

E-mail: hoto_11@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการเรียนการสอน 2) เพื่อพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญญา 3 และ 3) เพื่อนำเสนอการพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญญา 3 (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 390 คน สถิติที่ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้การสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูป/คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพทั่วไปของการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านบทเรียนหรือเนื้อหาที่สอน ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

* Received 11 April 2019; Revised 27 April 2019; Accepted 27 April 2019.

2. ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญญา 3 (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ทำให้ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้เพียงพอในการศึกษาตามหลักสูตรที่เปิดสอน มีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสัมพันธ์อันดีต่อเพื่อนในชั้นเรียน ผู้สอน อาจารย์มีคุณวุฒิ ประสบการณ์ความรู้และความเข้าใจในรายวิชาที่สอน สามารถวิจัยและสร้างองค์ความรู้ใหม่ สามารถบริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคม สามารถติดต่อสื่อสารโดยใช้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ สามารถใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ มีคุณธรรมและจริยธรรม ส่วนบทเรียนหรือเนื้อหาที่สอนมีความสอดคล้องของรายวิชากับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร แต่ละรายวิชามีความเหมาะสมกับจำนวนหน่วยกิตรายวิชาเป็นความรู้ที่ทันสมัย มีการจัดลำดับรายวิชาในการเรียนได้เหมาะสม จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรมีความเหมาะสม บริบทหรือสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนมีความพอเพียงกับอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องประชุม ห้องโสตทัศนูปกรณ์และห้องปฏิบัติการ การใช้วัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ การศึกษา มีความสะดวก เหมาะสมและทันสมัย มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการลดสัดส่วนการถ่ายทอดความรู้ของอาจารย์ และเพิ่มสัดส่วนการปฏิบัติและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนให้มากขึ้น จัดการเรียนการสอนตามศักยภาพของผู้เรียน เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน มอบหมายให้นักศึกษาทำชิ้นงานที่เหมาะสมกับระยะเวลา ด้านการวัดและประเมินผล มีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนไว้อย่างชัดเจนและแจ้งให้นักศึกษาทราบ มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและตรงตามสภาพจริง สอดคล้องกับเนื้อหาและตรงตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา และตามความสามารถของนิสิตโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

3. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญญา 3 (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ประกอบด้วย 3 ส่วน ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วย 1) สภาพแวดล้อมหลักการ คือ การจัดการเรียนการสอน และการประกันคุณภาพการศึกษา ส่วนที่ 2 ตัวแบบประกอบด้วย 1) ระบบงาน คือ พันธกิจ 4 ด้านของมหาวิทยาลัย และ องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน 6 ประการ 2) กระบวนการจัดการ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการสอน ส่วนที่ 3 ขั้นตอนการนำไปใช้ ประกอบด้วย 1) โครงสร้าง

- 2) การตัดสินใจ คือ แผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 5 ด้าน 3) แนวทางการประเมิน และ 4) เงื่อนไขความซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยแต่ละแห่ง

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ , การจัดการเรียนการสอน , หลักปัญญา 3

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the general condition of teaching and learning management 2) to develop the teaching and learning management model according to the intellectual principles 3 and 3) to present the development of teaching-learning model based on wisdom 3, using the method of research, which combines methods such as quantitative and qualitative research, The sample group consisted of 398 students of Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Statistics used were percentage, mean, standard deviation. Interviewing qualified and experts in conversation groups 10 person.

The research found that:

1. The general condition of teaching and learning is overall at a high level. Considering each aspect at a high level In order of average, from descending to the measurement and evaluation The lesson or content taught by the instructor in the learners of teaching and learning activities And the context or teaching environment

2. Develop the model of teaching and learning according to the 3 faculties, ie, students have sufficient knowledge base to study according to the curriculum that is offered. Have knowledge and skills in information technology Have a good relationship with classmates, teachers, professors with qualifications, experiences, knowledge and understanding of the courses taught Able to research and create new knowledge Able to provide academic services to

communities and societies Able to communicate and use Thai language Able to communicate and use foreign languages Able to use computers and information technology Have professional ethics Morality and ethics The lesson or content taught is consistency of the course and the purpose of the course. Each course Suitable for the number of credits the course is modern knowledge. There is a proper sequence of courses in learning. The total number of credits throughout the course is appropriate. The context or environment of teaching and learning is sufficiency of school buildings, classrooms, meeting rooms, audio-visual equipment and laboratories. Suitability of school buildings, classrooms, meeting rooms, audio-visual equipment and laboratories Ease of use of materials, equipment and educational supplies Suitability and modernity of books, journals, theses, textbooks according to the curriculum Teaching and learning activities include teaching and learning that focuses on students By reducing the proportion of knowledge transfer from teachers And increase the proportion of practice and exchange of learning between learners Teaching and learning management according to the potential of learners Provide opportunities for students to participate in teaching and learning management planning Assign students to make work pieces that are suitable for the duration. Measurement and evaluation are clearly defined criteria for scoring and inform students. Measures and evaluates a wide range and meets the actual conditions. Measure and evaluate the results in accordance with the content and meet the objectives of the course Measure and evaluate according to the ability of students by considering the differences between individuals.

3. The development of the teaching and learning model according to the 3 faculties consists of 3 parts, namely, section 1, the leading parts are 1) environment, principle is teaching and learning management And the quality assurance of education, part 2, the model consists of 1) the work system is the

4 ministries of the university and the elements of teaching and learning, 9 aspects
2) the management process is the arrangement of teaching and learning activities according to the reform guidelines Teach part 3: Implementation steps consisting of 1) Structure 2) Decision making is the strategic plan of the university 5 aspects 3) Assessment guidelines and 4) Terms Shortfalls based on the context of Maha Chulalongkorn University College each.

Keyword: Model development, the teaching and learning, Wisdom 3

บทนำ

สังคมโลกปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และข้อมูลข่าวสารที่ทุกคนสามารถแสวงหาและเรียนรู้ได้โดยไม่มีขอบเขตจำกัด ทำให้สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ทันต่อสถานการณ์เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพ การเปลี่ยนแปลงทางอุดมศึกษาทำให้เพิ่มการแข่งขันมากขึ้น เน้นความเป็นอุดมศึกษามหาชนและการสนองภารกิจที่หลากหลายในสังคมของประเทศ ตลอดจนส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน

อมรวิรัช นาครทรรพ (อมรวิรัช นาครทรรพ, 2539) กล่าวว่า ความสำคัญของสถาบันอุดมศึกษาในฐานะเป็นคลังปัญญาของประเทศจึงมีบทบาทหน้าที่ต้องเตรียมคนให้มีความพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อศึกษาย้อนหลังไปในอดีตพบว่า การศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยมักจะถูกผลักดันให้มองคนเป็นทรัพยากรมนุษย์มากกว่าจะมองคนเป็นคนที่มีความรู้ ศักดิ์ศรี วัฒนธรรมและชีวิตของตนเอง การศึกษาระดับอุดมศึกษาจึงมิได้ส่งเสริมให้คนรอบรู้ เข้าใจชีวิตและเป็นคนที่สมบูรณ์อย่างแท้จริง แต่ในความเป็นจริง นโยบายการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักศึกษาเป็นผู้มีปัญหา คิดเป็น แก้ปัญหาเป็นด้วยตัวเอง สามารถคิด วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) พบว่า คุณภาพการจัดการศึกษาของไทยเป็นเรื่องที่ค่อนข้างวิกฤต การจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมาศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยมีความรู้

ความสามารถโดยเฉลี่ยอ่อนลงทั้งในกระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างมีเหตุผล ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา ตลอดจนลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านลักษณะนิสัยต่างๆ จึงเป็นที่มาของการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาในขณะนี้ การปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเน้นการปฏิรูปการเรียนรู้หรือการเรียนการสอนโดยพึงให้นักศึกษามีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ พัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ เพื่อให้เป็นบัณฑิตซึ่งพร้อมด้วยความรู้ และคุณธรรม สถาบันอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษา โดยการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและเนื้อหาสาระ โดยเฉพาะการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้ทันต่อสภาพการณ์เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน , 2551) มีความหลากหลาย ยืดหยุ่น เน้นความต้องการของผู้เรียนและสังคม การจัดการเรียนการสอนที่ดีควรเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนโดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านนักศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล ด้านปัจจัยเกื้อหนุน อย่างไรก็ตามผู้สอนจะต้องเห็นความสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างดีที่สุด ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พบกับช่องทางของการเรียนรู้ที่อาจแตกต่างกัน ผู้สอนจะไม่เน้นความสำคัญของสาระที่ปรากฏในหลักสูตร หรือเน้นความสำคัญของการบรรยายเนื้อหาสาระตามหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการเรียนการสอน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญหา 3
3. เพื่อนำเสนอการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญหา 3

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษา แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบ การจัดการเรียนการสอน องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน 6 ประการ ได้แก่ 1) ผู้เรียน 2) ผู้สอน 3) บทเรียน หรือเนื้อหาที่สอน 4) บริบทหรือสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน 5) กิจกรรมการเรียนการ

สอน 6) การวัดและประเมินผล และหลักปัญญา 3 ได้แก่ 1 สุตมยปัญญา, 2 จินตามยปัญญา และ 3 ภาวนามยปัญญา (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการหลักสูตร ครูผู้สอน นิสิต บุคลากรทางการศึกษาระดับอุดมศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนกลาง 1 แห่ง วิทยาเขต 10 แห่ง วิทยาลัยสงฆ์ 17 แห่ง โดยมีนิสิต จำนวน 13,954 รูป/คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผอ.หลักสูตร ครูผู้สอน นิสิต และบุคลากรทางการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนกลาง 1 แห่ง วิทยาเขต 10 แห่ง วิทยาลัยสงฆ์ 17 แห่ง โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) เป็นตารางที่ใช้หาขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อประมาณค่าสัดส่วนของประชากร โดยคาดว่าสัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 และระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 390 รูป/คน

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 10 รูป/คน โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะจงด้วยคุณสมบัติ ได้แก่ คณบดีทั้ง 4 คณะและอาจารย์ผู้สอน

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ มีการดำเนินการจัดทำเครื่องมือ เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ 2561 – กุมภาพันธ์ 2562 ระยะเวลา 12 เดือน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญญา 3 ระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการเรียนการสอน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญญา 3
3. เพื่อนำเสนอการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญญา 3 ประการ

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Research Method) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากกลุ่มตัวอย่างและใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การสัมภาษณ์ และการจัด สนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้เทคนิควิธีการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) แล้วจะนำเสนอ วิเคราะห์ตามแบบวิธีการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ผู้วิจัยได้จัดแบ่ง เนื้อหาตามลำดับหัวข้อดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้ในการวิจัยเพื่อศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญหา 3 ระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้ในการวิจัยเพื่อการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญหา 3 ระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อเสนอการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียน การสอนตามหลักปัญหา 3 ระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ใช้วิธีการ สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การประเมินผล และวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจาก แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญหา 3 ข้อมูลที่ ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แล้วพัฒนาเป็นแบบสอบถาม เพื่อสำรวจการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญหา 3 ตามลำดับ โดยแบบสอบถามเป็นแบบ มาตรฐานส่วน 5 ระดับ

การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือแต่ละชั้น ได้แก่

1. แบบการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง
2. แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ที่การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญหา 3

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญญา 3 ระดับ อุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญญา 3 และเพื่อนำเสนอการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญญา 3 การนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบาย

ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการจัดการเรียนการสอน โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการจัดการเรียนการสอน จำนวน 6 ด้าน โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

สภาพทั่วไปของการจัดการเรียนการสอน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านผู้เรียน	4.03	.50	มาก
2. ด้านผู้สอน	4.05	.81	มาก
3. ด้านบทเรียนหรือเนื้อหาที่สอน	4.05	.80	มาก
4. ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน	4.03	.80	มาก
5. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.03	.79	มาก
6. ด้านการวัดและประเมินผล	4.07	.73	มาก
รวม	4.04	.739	มาก

จากตาราง พบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อสภาพทั่วไปของการจัดการเรียนการสอน โดยรวม อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.04) พิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวัดและประเมินผล (\bar{X} =4.07, S.D.=.73) ด้านบทเรียนหรือเนื้อหาที่สอน (\bar{X} =4.05, S.D.=.80) ด้านผู้สอน (\bar{X} =4.05, S.D.=.81) ด้านผู้เรียน (\bar{X} =4.03, S.D.=.50) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (\bar{X} =4.03, S.D.=.79) และด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน (\bar{X} =4.03, S.D.=.80)

1. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญญา 3

ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญญา 3 จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและอาจารย์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 10 รูป/คน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ด้วยการเลือกเจาะจง จำนวน 10 รูป/คน ประกอบด้วย คณบดีทั้ง 4 คณะ ได้แก่ คณบดีคณะสังคมศาสตร์ คณบดีคณะครุศาสตร์ คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ และคณบดีคณะพุทธศาสตร์ (รายละเอียดในภาคผนวก) และอาจารย์ผู้สอนในแต่ละคณะ สรุปผลการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

1.1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้านศตมยปัญญา การสดับตรับฟัง การศึกษาเล่าเรียน

1.1.1 นิสิตมีการศึกษาเล่าเรียนตามระยะเวลาเรียนที่ได้กำหนดโดยสำนักทะเบียนและวัดผลได้กำหนดปฏิทินการศึกษาของนิสิตใน ส่วนกลาง ในส่วนของวิทยาเขต วิทยาลัยสงฆ์ให้วิทยาเขตและวิทยาลัยสงฆ์เป็นผู้กำหนดวันเรียนเพื่อให้การเรียนการสอนมีความสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

1.1.2 มหาวิทยาลัยได้มีกิจกรรมพัฒนาความรู้ ความสามารถของอาจารย์ผู้สอนในแต่ละหลักสูตร โดยมีนโยบายส่งเสริมและพัฒนาคณาจารย์ในด้านของภาษาและเทคโนโลยีเพื่อสอนให้นิสิตเกิดความสนใจในเนื้อหาที่เรียน มีทักษะในการเรียนมากยิ่งขึ้น ทำให้นิสิตเกิดความตั้งใจเรียนเพราะอาจารย์มีเทคนิคการสอนและความสามารถการสอนที่ดีมีศักยภาพ

1.1.3 จัดหาหนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ เอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในแต่ละหลักสูตรเข้าสู่ห้องสมุดส่วนกลางและห้องสมุดคณะ ตลอดจนกระจายหนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ งานวิจัย ไปยังแต่ละคณะ รวมถึงส่งเสริมคณาจารย์ผลิตหนังสือ ตำรา งานวิจัยที่หลากหลายและทันสมัยเหมาะสมในการประยุกต์ใช้ในการสอน

1.1.4 จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้นิสิตทั้งในและนอกชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและประสบการณ์ให้กับนิสิตซึ่งทำให้นิสิตเกิดความคิดสร้างสรรค์ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1.5 คณาจารย์นำผลการวัดและประเมินผลของการเรียนการสอน ตลอดถึงผลของการประเมินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนมาพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้านจินตตามยปัญญา การคิดค้น การตรีกตรอง

1.2.1 คณาจารย์ผู้สอนมีวิธีการจัดการเรียนการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดค้น การตรีกตรองในเนื้อหาที่สอนเป็นการกระตุ้นความคิดให้เกิดความคิดรวบยอดร่วมกัน และสามารถนำความคิดที่เกิดขึ้นไปประยุกต์ใช้ได้

1.2.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ความคิดใหม่ที่เป็นปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อต่อยอดความคิดให้มากขึ้น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.2.3 จัดหาสื่อการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียนในการกระตุ้น การคิดค้น การตรีกตรอง การส่งเสริมการเรียนรู้ของนิสิตให้มากยิ่งขึ้น

1.2.4 จัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนและภายในมหาวิทยาลัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การคิดค้น การตรีกตรองของนิสิต เช่น มีป้ายพุทธศาสนสุภาษิตรอบมหาวิทยาลัย มีมุมเรียนรู้นอกห้องเรียนแต่ละคณะ มีห้องเรียนมัลติมีเดียที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นต้น

1.3 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้านภาวนามยปัญญา การอบรมจิต การเจริญภาวนา

1.3.1 มหาวิทยาลัยมีสุภาสิตและพันธกิจด้านผลิตบัณฑิตให้เป็นปฏิปทาน่าเลื่อมใส และเป็นผู้นำทางด้านจิตใจและสังคมอย่างต่อเนื่องโดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอบรมจิตและเจริญภาวนาให้กับนิสิต เช่น โครงการปฏิบัติกรรมฐาน โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน เป็นต้น โครงการเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ส่งเสริมการอบรมจิต การเจริญภาวนาที่มีประสิทธิภาพอย่างมาก

1.3.2 ส่งเสริมกิจกรรมการสวดมนต์ ปฏิบัติธรรมประจำเดือนอย่างน้อยเดือนละ 1 วันเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ของนิสิตให้มีปฏิปทาน่าเลื่อมใสมากยิ่งขึ้น

1.3.3 สำนักงานพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนได้จัดกิจกรรมพัฒนาความรู้ความสามารถของนิสิตมหาวิทยาลัยในการถ่ายทอดความรู้เรื่องการเจริญภาวนาให้แก่นักเรียนในโรงเรียนต่างๆ ทั่วประเทศ

1.3.4 มีนโยบายส่งเสริมให้ทุกหลักสูตรได้มีการเจริญภาวนาทุกชั่วโมงเรียนทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพต่อไป

2. ผลการวิเคราะห์การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญญา 3

โดยมีองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน ได้แก่

2.1 ผู้เรียน ได้แก่ มีพื้นฐานความรู้เพียงพอในการศึกษาตามหลักสูตรที่เปิดสอน มีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสัมพันธ์อันดีต่อเพื่อนในชั้นเรียน มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย มีนิสัยรักการเรียนรู้และกระตือรือร้นในการศึกษา มีความประพฤติเรียบร้อย/เหมาะสมกับสมณสาธูป มีเวลาในการศึกษาและเรียนรู้ตามหลักสูตรสามารถเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนานิสิต มีความมั่นใจต่อความรู้ ความสามารถของอาจารย์ผู้สอน มีความภาคภูมิใจในการเข้ามาศึกษา โดยมหาวิทยาลัยมีสุขภาพจิตและพันธกิจด้านผลิตบัณฑิตให้เป็นปฏิปทาน่าเลื่อมใสและเป็นผู้นำทางด้านจิตใจและสังคมอย่างต่อเนื่องโดยการจัดการกิจกรรมส่งเสริมการอบรมจิตและเจริญภาวนาให้กับนิสิต เช่น โครงการปฏิบัติกรรมฐาน โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน เป็นต้น โครงการเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ส่งเสริมการอบรมจิต การเจริญภาวนาที่มีประสิทธิภาพอย่างมาก

2.2 ผู้สอน ได้แก่ อาจารย์มีคุณวุฒิ ประสบการณ์ ความรู้และความเข้าใจในรายวิชาที่สอน สามารถวิจัยและสร้างองค์ความรู้ใหม่ สามารถบริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคม สามารถติดต่อสื่อสารและใช้ภาษาไทย สามารถติดต่อสื่อสารและใช้ภาษาต่างประเทศ สามารถใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ มีคุณธรรมและจริยธรรม สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งในและนอกชั้นเรียน สามารถทำงานทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพมีคุณสมบัติด้านความรู้ ประสบการณ์และเวลาในการให้คำปรึกษา มีวิธีการจัดการเรียนการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดค้น การตรึกตรองในเนื้อหาที่สอนเป็นการกระตุ้นความคิดให้เกิดความคิดรวบยอดร่วมกันและสามารถนำความคิดที่เกิดขึ้นไปประยุกต์ใช้ได้ จัดกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ความคิดใหม่ที่เป็นปัญญาประดิษฐ์ใน

การเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อต่อยอดความคิดให้มากขึ้นและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.3 บทเรียนหรือเนื้อหาที่สอน ได้แก่ มีความสอดคล้องของรายวิชากับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร รายวิชาแต่ละรายวิชา เหมาะสมกับจำนวนหน่วยกิต รายวิชาเป็นความรู้ที่ทันสมัย มีการจัดลำดับรายวิชาในการเรียนได้เหมาะสม จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรมีความเหมาะสม หมวดวิชาเอกของหลักสูตรมีความเหมาะสม หมวดวิชาเลือกของหลักสูตรมีความเหมาะสม เนื้อหาของรายวิชาที่เรียนไม่ยากหรือง่ายเกินไป เนื้อหาที่เรียนมีความทันสมัย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีการปฏิบัติกรรมฐานซึ่งปริญาตรีปีละ 10 วัน ปริญาโท ตลอดหลักสูตร 30 วันและปริญาเอก ตลอดหลักสูตร 45 วัน มีนโยบายส่งเสริมให้ทุกหลักสูตรได้มีการเจริญภาวนาทุกชั่วโมงเรียนทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพต่อไป

2.4 บริบทหรือสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน ได้แก่ ความพอเพียงของอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องประชุม ห้องโสตทัศนอุปกรณ์และห้องปฏิบัติการ ความเหมาะสมของอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องประชุม ห้องโสตทัศนอุปกรณ์และห้องปฏิบัติการ ความสะดวกในการใช้วัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์การศึกษา ความเหมาะสมและทันสมัยของหนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ เอกสาร ตำราตามหลักสูตร ความทันสมัยของสื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในหลักสูตร ความสะดวกรวดเร็วของบริการสืบค้นข้อมูลในห้องสมุด ความพอเพียงของจำนวนคอมพิวเตอร์ที่มีการเชื่อมโยงอินเทอร์เน็ตในห้องสมุด ความสะดวกและรวดเร็วของการเชื่อมโยงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การส่งเสริมและสนับสนุนให้นิสิตเข้าร่วมประชุมวิชาการระดับชาติ/นานาชาติฐานข้อมูลงานวิจัยออนไลน์ที่เกี่ยวข้องและนิสิตสามารถเข้าใช้งานได้อย่างสะดวก จัดหาหนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ เอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในแต่ละหลักสูตรเข้าสู่ห้องสมุดส่วนกลางและห้องสมุดคณะ ตลอดถึงกระจายหนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ งานวิจัย ไปยังแต่ละคณะ รวมถึงส่งเสริมคณาจารย์ผลิตหนังสือ ตำรา งานวิจัยที่หลากหลายและทันสมัยเหมาะสมในการประยุกต์ใช้ในการสอน จัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนและภายในมหาวิทยาลัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การคิดค้น การตรึงตรองของนิสิต เช่น มีป้ายพุทธศาสนสุภาษิตรอบมหาวิทยาลัย มีมุมเรียนรู้นอกห้องเรียนแต่ละคณะ มีห้องเรียนมัลติมีเดียที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นต้น

2.5 กิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการลดสัดส่วนการถ่ายทอดความรู้ของอาจารย์ และเพิ่มสัดส่วนการปฏิบัติและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนให้มากขึ้น การจัดการเรียนการสอนตามศักยภาพของผู้เรียน เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน มอบหมายให้นักศึกษาทำชิ้นงานที่เหมาะสมกับระยะเวลา จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้นักศึกษาทั้งในและนอกชั้นเรียน ตรวจสอบงานที่มอบหมายให้นักศึกษาทำและแจ้งผลให้นักศึกษาทราบทุกครั้ง จัดการเรียนการสอนที่นำสื่อเทคโนโลยีเข้ามาช่วยเสริม เพื่อพัฒนา การเรียนรู้ของอาจารย์และนิสิต จัดกิจกรรมที่ร่วมสมัย และสนองความต้องการของสังคม จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความเป็นอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย สนับสนุนและติดตามการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น มีกิจกรรมพัฒนาความรู้ ความสามารถของอาจารย์ผู้สอนในแต่ละหลักสูตร โดยมีนโยบายส่งเสริมและพัฒนา คณาจารย์ในด้านของภาษาและเทคโนโลยีเพื่อสอนให้นักศึกษาเกิดความสนใจในเนื้อหาที่เรียน มีทักษะในการสอนมากยิ่งขึ้น ทำให้นักศึกษาเกิดความตั้งใจเรียนเพราะอาจารย์มีเทคนิคการสอนและความสามารถในการสอนที่ดีมีศักยภาพ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้นักศึกษาทั้งในและนอกชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและประสบการณ์ให้กับนิสิตซึ่งทำให้นักศึกษาเกิดความคิดสร้างสรรค์ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดหาสื่อการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียนในการกระตุ้นการคิดค้น การตรึกตรอง การส่งเสริม การเรียนรู้ของนิสิตให้มากยิ่งขึ้น ส่งเสริมกิจกรรมการสวดมนต์ ปฏิบัติธรรมประจำเดือนอย่างน้อยเดือนละ 1 วันเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ของนิสิตให้มีปฏิปทาน่าเลื่อมใสมากยิ่งขึ้น

2.6 การวัดและประเมินผล ได้แก่ มีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนไว้อย่างชัดเจน และแจ้งให้นักศึกษาทราบ วัดและประเมินผลที่หลากหลายและตรงตามสภาพจริง วัดและประเมินผลสอดคล้องกับเนื้อหาและตรงตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา วัดและประเมินผลตามความสามารถของนิสิตโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีกระบวนการให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง มีการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นให้นักศึกษามีความคิดสร้างสรรค์ มีการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่องทั้งก่อน ระหว่างและหลังเสร็จสิ้นการเรียนการสอน มีการนำผลการประเมินไปใช้เพื่อการพัฒนาผู้เรียนและการสอน มีการประกาศผลการเรียนแก่นิสิตในระยะเวลาที่กำหนด มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินวิทยานิพนธ์และการสอบป้องกันที่ชัดเจน นำผลการวัดและประเมินผลของการเรียนการสอน ตลอดถึงผลของ

การประเมินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนมาพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สำนักงานพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนได้จัดกิจกรรมพัฒนาความรู้ความสามารถของนิสิตมหาวิทยาลัยในการถ่ายทอดความรู้เรื่องการเจริญภาวนาให้แก่ักเรียนในโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศ

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การสัมภาษณ์ (Interview) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แบบสอบถามใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปผลตามแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญหา 3 ระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดังต่อไปนี้

ผลการศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการเรียนการสอน โดยรวม อยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญหา 3 ประกอบด้วย

ผู้เรียน ได้แก่ มีพื้นฐานความรู้เพียงพอในการศึกษาตามหลักสูตรที่เปิดสอน มีความรู้ และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสัมพันธ์อันดีต่อเพื่อนในชั้นเรียน มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย

ผู้สอน ได้แก่ อาจารย์มีคุณวุฒิ ประสบการณ์ ความรู้และความเข้าใจในรายวิชาที่สอน สามารถวิจัยและสร้างองค์ความรู้ใหม่ สามารถบริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคม สามารถติดต่อสื่อสารและใช้ภาษาไทย สามารถติดต่อสื่อสารและใช้ภาษาต่างประเทศ สามารถใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ มีคุณธรรมและจริยธรรม

บทเรียนหรือเนื้อหาที่สอน ได้แก่ มีความสอดคล้องของรายวิชากับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร รายวิชาแต่ละรายวิชา เหมาะสมกับจำนวนหน่วยกิต รายวิชาเป็นความรู้ที่ทันสมัย มีการจัดลำดับรายวิชาในการเรียนได้เหมาะสม จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรมีความ

เหมาะสม หมวดวิชาเอกของหลักสูตรมีความเหมาะสม หมวดวิชาเลือกของหลักสูตรมีความเหมาะสม

บริบทหรือสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน ได้แก่ ความพอเพียงของอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องประชุม ห้องโสตทัศนอุปกรณ์และห้องปฏิบัติการ ความเหมาะสมของอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องประชุม ห้องโสตทัศนอุปกรณ์และห้องปฏิบัติการ

กิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการลดสัดส่วนการถ่ายทอดความรู้ของอาจารย์ และเพิ่มสัดส่วนการปฏิบัติและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนให้มากขึ้น การจัดการเรียนการสอนตามศักยภาพของผู้เรียน เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน

การวัดและประเมินผล ได้แก่ มีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนไว้อย่างชัดเจนและแจ้งให้นักศึกษารับ วัดและประเมินผลที่หลากหลายและตรงตามสภาพจริง วัดและประเมินผลสอดคล้องกับเนื้อหาและตรงตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา วัดและประเมินผลตามความสามารถของนิสิตโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

สรุป

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญญา 3 ระดับ อุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Research Method) ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการเรียนการสอน 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญญา 3 และ 3) เพื่อนำเสนอการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญญา 3

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ของสภาพปัจจุบันการบริหารงานกิจการนิสิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นิสิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นบรรพชิต

สภาพทั่วไปของการจัดการเรียนการสอน โดยรวม อยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีโครงการพัฒนาศักยภาพ เทคนิคการสอนของอาจารย์ผู้สอนตามหลักสูตร เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนิสิต

1.2 มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมอาจารย์ให้สามารถวิจัยและสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคม

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและจัดงบประมาณสนับสนุนในการจัดซื้อหนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ เอกสาร ตำราตามหลักสูตรให้ทันสมัยและสอดคล้องกับยุคศตวรรษที่ 21

1.4 อาจารย์ผู้สอนควรมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้นิสิตทั้งในและนอกชั้นเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดประสบการณ์จริงในชีวิตประจำวัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอนตามหลักปัญญา 3 ของอาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2.2 ควรศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามพหุสูตร 5 ของอาจารย์มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

2.3 ควรศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). เส้นทางการสู่ความสำเร็จของการปฏิบัติตามนโยบายการศึกษาไทย แนวทางการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน . (2551). แนวปฏิบัติการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน . กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

อมรวิชัย นาคทรพรพ. (2539). ความฝันของแผ่นดิน หน้า 11-12. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ตะวันออก.